

רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

7 ביולי 2009

442

ט"ו בתמוז התשס"ט

עמוד

הצעת חוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות

(תיקון מס' 12), התשס"ט-2009 746

הצעת חוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות (תיקון מס' 12), התשס"ט-2009

1. תיקון סעיף 1 בחוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה-1995 (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 1 –
- (1) אחרי ההגדרה "מוצר מובנה" יבוא:
- "מוצרי מדדים" – תעודות סל, תעודות סחורה, תעודות בחסר או אופציות כיסוי, כמשמעותם בתקנון הבורסה, וכן מוצר מדד אחר כמשמעותו בתקנון הבורסה שקבע שר האוצר, בהתייעצות עם הרשות ובאישור ועדת הכספים של הכנסת.;
- (2) בהגדרה "ניירות ערך", אחרי "למסחר בבורסה" יבוא "ומוצרי מדדים";
- (3) בהגדרה "נכסים פיננסיים", אחרי "מוצרים מובנים" יבוא "מוצרי מדדים";
- (4) ההגדרה "תעודות סל" – תימחק.

ד ב ר י ה ס ב ר

המונח האמור במונח "מוצרי מדדים" כך שיקלול, נוסף על תעודות הסל, גם מוצרי מדדים אחרים, והם: תעודות סחורה, תעודות בחסר, אופציות כיסוי וכל מוצר מדד אחר כמשמעותו בתקנון הבורסה שקבע שר האוצר, בהתייעצות עם הרשות לניירות ערך (להלן – הרשות) ובאישור ועדת הכספים של הכנסת. הכוונה למוצרים הדומים לתעודות סל בכך שכולם תעודות התחייבות העוקבות אחר נכס בסיס והניתנות להמרה, ועל כן מן הראוי להחיל לגביהם דין דומה.

לפסקה (2)

בסעיף 1 לחוק מפנה ההגדרה "ניירות ערך" למשמעות הנודעת למונח זה בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. במסגרת הגדרה זו נכללות גם תעודות הסל.

שיווק השקעות מוגדר בחוק כמתן ייעוץ בידי מי שיש לו זיקה לנכס פיננסי. הגדרת "נכסים פיננסיים" בחוק כוללת בין השאר יחידות כהגדרתן בחוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994, אופציות, חוזים עתידיים, מוצרים מובנים וקרנות השתלמות. ואולם למרות שמוצרי מדד ובכלל זה תעודות סל הם מוצר תחליפי ליחידות של קרנות נאמנות, שכן שניהם מבשרים פיננסיים המאפשרים למשקיע השקעה בניירות ערך שלא באופן ישיר, אין הם כלולים היום במסגרת ההגדרה "נכסים פיננסיים", אלא במסגרת ההגדרה "ניירות ערך", ועל כן הוראות החוק מתייחסות באופן שונה לשני מוצרים דומים אלה, בלא כל הצדקה עניינית. כך, ייעוץ השקעות בידי מי שיש לו "זיקה" לתעודת סל, לא נחשב שיווק השקעות, אלא ייעוץ השקעות אובייקטיבי, ואילו ייעוץ

כללי החוק המוצע קובע שני תיקונים עיקריים לחוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה-1995 (להלן – החוק):

האחד, הסדרת היבטים שונים של הסדרת ייעוץ השקעות, שיווק השקעות וניהול תיקי השקעות בכל הנוגע לתעודות סל ולמוצרי מדדים אחרים. תעודות סל הן מוצר תחליפי ליחידות של קרנות נאמנות, ואולם הוראות החוק מתייחסות באופן שונה לשני מוצרים אלה. מוצע לתקן את החוק כדי להשוות את ההסדרה החלה על תעודות סל להסדרה הקיימת לגבי יחידות של קרנות נאמנות, ובמקביל להרחיבה גם לגבי מוצרי מדדים אחרים.

השני, ביטול דרישת הביטוח כתנאי למתן רישיון ליחיד, תוך קביעה כי עמידה בתנאי הביטוח תהיה חובה החלה על בעל רישיון, בין שאר החובות החלות עליו. מטרת התיקון לאפשר למבקש רישיון אשר עמד בכל הדרישות האחרות למתן הרישיון, לקבלו גם טרם עריכת ביטוח. עריכת הביטוח תידרש ככל שבעל הרישיון יבקש לעסוק בעיסוק נושא הרישיון.

סעיף 1 לפסקה (1)

המונח "תעודות סל" מוגדר בסעיף 1 לחוק "כמשמעותן בתקנון הבורסה". הכוונה לתעודות התחייבות הניתנות להמרה בניירות ערך הנסחרים בבורסה בתל אביב הכלולים בסל ניירות ערך, על פי משקלם במדד הסל, או המקנות למחזיק בהם זכות לקבל תמורתם את המחיר של מדד סל ניירות הערך. מוצע להחליף את

¹ ס"ח התשנ"ה, עמ' 416; התשס"ו, עמ' 18.

2. בסעיף 4(ג) לחוק העיקרי, בפסקה (7), במקום "תעודות סל" יבוא "מוצרי מדדים". תיקון סעיף 4
3. בסעיף 7 לחוק העיקרי –
 (1) בסעיף קטן (א), פסקה (6) – תימחק;
 (2) בסעיף קטן (ה), במקום "עד (6)" יבוא "ר(5)".
4. בסעיף 8 לחוק העיקרי –
 (1) בסעיף קטן (א), פסקה (6) – תימחק;
 (2) בסעיף קטן (ד), במקום "עד (6)" יבוא "ר(5)".

ד ב ר י ה ס ב ר

עצמי וביטוח), התש"ס-2000 (ק"ת התש"ס, עמ' 266) (להלן – התקנות). תאגיד המבקש רישיון, נדרש להעמיד בטוחה, בדרך של ביטוח, ערבות בנקאית, פיקדון כספי או פיקדון ניירות ערך, והכל בסכומים, בשיעורים ובתנאים שנקבעו בתקנות. על בעל רישיון לעמוד בתנאי זה בכל עת.

מוצע כי דרישת הביטוח כתנאי מקדמי למתן רישיון תיוותר בעינה ביחס למבקשי רישיון שהם תאגידים (בדומה לדרישות הקיימות בסעיפים 9 ו-13 לחוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994, ביחס לקרנות נאמנות, ובתקנות ניירות ערך (חיתום), התשס"ז-2007, ביחס לחתמים). ואולם ביחס למבקשי רישיון שהם יחידים, מוצע להמיר דרישה זו בקביעה כי עמידה בתנאי הביטוח תהיה חובה החלה על בעל רישיון, בין שאר החובות החלות עליו, ולא תהווה עוד תנאי מקדמי לקבלת הרישיון. הטעם להבחנה זו בכך שהליך קבלת הרישיון בידי יחידים הוא ארוך וכולל בחינות והתמחות, ובהחלט ייתכן כי יחיד שהשלים את כלל הדרישות כאמור מעוניין לקבל את הרישיון גם בלי שיש כוונתו לעסוק במקצוע בסמוך לאחר קבלת הרישיון. התוצאה של התיקון המוצע הוא כי יחיד אשר עמד בכל שאר התנאים המקדמיים למתן רישיון, יוכל לקבל את רישיונו אף בלא עמידה בתנאי הביטוח. אך שעה שיבקש לתת שירות בהתאם לרישיון שבידו, יידרש לעמוד בדרישת הביטוח, אחרת – ייחשב הדבר עבירת משמעת שבשלה יהיה ניתן להעמידו לדין משמעת או להטיל עליו קנס אזרחי (ראו סעיפים 9 ו-10 להצעת החוק).

לפיכך מוצע, בסעיפים 3 ו-4 להצעת החוק, לבטל את פסקה (6) בסעיף 7(א) לחוק ואת פסקה (6) בסעיף 8(א) לחוק, הקובעים כי אחד מהתנאים למתן רישיון ליחיד הינו עמידה בתנאים ובסכומים שנקבעו בתקנות לעניין הביטוח, וכן להתאים את ההפניות לפסקאות האמורות. במקביל מוצע, בסעיף 7 להצעת החוק, להוסיף הוראה המחייבת יחיד בעל רישיון לערוך ביטוח לכיסוי חבותו בשל מעשה או מחדל רשלניים כלפי לקוח, והמסמיכה את שר האוצר לקבוע בתקנות את הסכומים, השיעורים והתנאים של ביטוח כאמור.

השקעות בידי מי שיש לו זיקה ליחידות של קרן נאמנות נחשב כשיווק השקעות.

יוצא ששני בעלי רישיון – האחד "קשור" לתעודת סל והאחר "קשור" ליחידות של קרן נאמנות, כאמור שני מוצרים דומים ותחליפיים זה לזה – על כל אחד מהם חלות הוראות אחרות בחוק. כך לדוגמה חלות עליהם הוראות שונות שמטרתן להתמודד עם ניגודי עניינים אפשריים – על הראשון חלות הוראות הגילוי הנאות וניגודי העניינים הכלליות הקבועות בסעיפים 14 ו-15 לחוק, כך שנדרש אישור מראש ובכתב מהלקוח לביצוע כל פעולה בקשר עם תעודת הסל שאליה הוא קשור; על השני חל ההסדר המלא החל לגבי משווקי השקעות, לרבות סעיף 16 לחוק, הקובע את חובות הגילוי המוגברות ביחס לזיקה כאמור. שוני נוסף הוא שבעוד "משווק" תעודות הסל מנוע מלקבל תמריצים בעד שיווק כאמור, הרי שמשווק יחידות בקרנות הנאמנות רשאי לקבל תמריצים בקשר לפעולת השיווק הזו.

פערים אלה, כאמור, אינם סבירים. מוצע לפיכך להכליל את מוצרי המדדים בהגדרת נכסים פיננסיים, כך שבחינת ה"זיקה" של בעל הרישיון תתייחס גם אליהן.

סעיף 2 סעיף 4 לחוק, שעניינו פעילות אסורה על בעל רישיון, קובע בסעיפים קטנים (א) ו-(ב) איסור על יחיד בעל רישיון לרכוש או להחזיק ניירות ערך בעבור עצמו, וכן איסור על מנהל תיקי השקעות לנהל תיק השקעות בעבור בן משפחתו או בעבור תאגיד שהוא או בן משפחתו בעלי שליטה בו. סעיף קטן (ג) של הסעיף האמור קובע, בפסקה (7) שבו, כי האיסורים האמורים לא יחולו ביחס לתעודות סל. מוצע לתקן פסקה זו, בהתאמה להחלפת ההגדרה "תעודות סל" ב"מוצרי מדדים" כמוצע בסעיף 1 להצעת החוק, כך שהאיסורים הקבועים בסעיפים קטנים (א) ו-(ב) של סעיף 4 לחוק לא יחולו לגבי כלל מוצרי המדדים.

סעיפים סעיפים 7 ו-8 לחוק קובעים את התנאים 3, 4 ו-7 המקדמיים למתן רישיון יועץ השקעות, משווק השקעות ומנהל תיקי השקעות. אחד התנאים למתן רישיון ליחיד הוא עמידה בתנאים ובסכומים הקבועים, לעניין הביטוח, בתקנות הסדרת העיסוק ביועץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות (הן

- תיקון סעיף 10 5. בסעיף 10 לחוק העיקרי, אחרי סעיף קטן (ג) יבוא:
- ”(ג) יחיד בעל רישיון שאינו מבוטח בביטוח כנדרש לפי הוראות סעיף 20, תלה הרשות את רישיונו עד לעריכת ביטוח כאמור”
6. סעיף 17 לחוק העיקרי – בטל.
7. אחרי סעיף 20 לחוק העיקרי יבוא:
- ”חובת ביטוח 20. יחיד בעל רישיון יערוך ביטוח לכיסוי חבותו בשל מעשה או מחדל רשלניים כלפי לקוח, בסכומים, בשיעורים ובתנאים שיקבע שר האוצר, בהתייעצות עם הרשות ובאישור ועדת הכספים של הכנסת.”
8. בסעיף 27 לחוק העיקרי, בסעיף קטן (ג), אחרי ”למתן הרישיון” יבוא ”ואם הוא יחיד – גם אם אינו מבוטח בביטוח כנדרש לפי הוראות סעיף 20.”

ד ב ר י ה ס ב ר

- וזו לשונם של סעיפים 7(א) ו-6(א) (6) שמוצע לבטלם:
- ”תנאים למתן רישיון יועץ ורישיון משווק
7. (א) הרשות תעניק רישיון יועץ או רישיון משווק, לפי הענין, למבקש שהוא יחיד, אם ראתה שנתקיימו לגביו אלה:
- ...
- (6) עומד בתנאים ובסכומים שנקבעו בתקנות לענין ביטוח.”
- ”תנאים למתן רישיון מנהל תיקים
8. (א) הרשות תעניק רישיון מנהל תיקים למבקש שהוא יחיד, אם ראתה שנתקיימו לגביו אלה:
- ...
- (6) עומד בתנאים ובסכומים שנקבעו בתקנות לענין ביטוח.”
- סעיף 5 סעיף 10 לחוק קובע עילות לביטול ולהתליה של רישיונות. מוצע לקבוע בסעיף האמור כי רישיונו של מי שאינו מבוטח בביטוח כנדרש בסעיף 20 לחוק, כנוסחו המוצע בסעיף 7 להצעת החוק, יותלה עד לעריכת ביטוח כנדרש, ובכך למנוע ממי שאינו מבוטח מלתת שירותים כאמור. לענין זה יצוין כי הרשות מפרסמת, באתר האינטרנט שלה, את רשימת בעלי הרישיונות המורשים להעניק שירותים בפועל בהתאם לחוק, ועל כן מי שרישיונו הותלה בשל אי-עריכת ביטוח כנדרש, לא יופיע ברשימה זו.
- סעיפים סעיף 17 לחוק קובע לאמור:
- 6 ו-11 ”איסור הנפקת תעודות סל בידי יועץ השקעות
17. על אף האמור בכל דין, יועץ השקעות או תאגיד קשור אלו לא ינפיק תעודות סל.”
- כפי שהוסבר לעיל בדברי ההסבר לסעיף 1 להצעת החוק, הכללת המונח ”מוצרי מדדים” בהגדרה ”נכס פיננסי” תביא לכך שבעל זיקה למוצרים אלה ייחשב לפי החוק ל”משווק השקעות” כהגדרתו בסעיף 1 לחוק, שפעילותו דורשת רישיון משווק. לענין זה כוללת הגדרת ”זיקה” בסעיף 1 לחוק גם מצב שבו הנכס הפיננסי (לרבות מוצר מדד) מונפק על ידי בעל הרישיון או על ידי תאגיד הקשור אליו.
- לפיכך, ולאור ההגבלה הקבועה בסעיף 7(ג), שלפיה לא ייתן רישיון יועץ למבקש שהוא בעל רישיון משווק, מתייתרת ההגבלה הקבועה בסעיף 17 האמור, ומוצע לבטל.
- בהתאמה מוצע לבטל את ההוראה העונשית שבסעיף 39(ב) לחוק, לענין הפרת הוראות סעיף 17 האמור. וזו לשונו של סעיף 39(ב) שמוצע לבטלו:
- ”עונשין
- 39
- (ב) מי שעשה אחד מאלה, דינו – מאסר שנה או קנס פי חמישה מן הקנס הקבוע בסעיף 61(א) (2) לחוק העונשין, ואם הוא תאגיד – כפל הקנס האמור:
- ...
- (9) הנפיק תעודות סל, בניגוד להוראות סעיף 17.”
- סעיף 8 סעיף 27(א) לחוק מחייב דיווח לרשות, אחת לשנה, לענין קיום דרישות הביטוח. מוצע להוסיף חובה נוספת של דיווח מידי, לגבי מי שאינו מבוטח בביטוח כנדרש על פי סעיף 20 לחוק, כנוסחו המוצע בסעיף 7 להצעת החוק, וזאת כדי שהרשות תוכל לפעול להתליית רישיונו על פי הוראות סעיף 10(ג) לחוק, כנוסחו המוצע בסעיף 5 להצעת החוק.

9. בסעיף 30(א) לחוק העיקרי –
- (1) בפסקה (1), במקום "7(א)(6) או 5(ג), (8)(א)(6) או (ב)(1)" יבוא "7(ג)8 או 8(ב)(1)";
- (2) אחרי פסקה (א1) יבוא:
- "(ב1) עסק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות או בניהול תיקי השקעות, בלי שהוא מבוטח בביטוח כנדרש לפי הוראות סעיף 20ג20."
10. בסעיף 38א(ב) לחוק העיקרי, אחרי פסקה (3) יבוא:
- "(3א) עסק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות או בניהול תיקי השקעות, בלי שהוא מבוטח בביטוח כנדרש לפי הוראות סעיף 20ג20."
11. בסעיף 39(ב), פסקה (9) – תימחק.
12. (א) תחילתו של חוק זה, 90 ימים מיום פרסומו (בסעיף זה – יום התחילה).
- (ב) על אף הוראות סעיף קטן (א), סעיפים 1(2) עד 4(4), 17 ו-39(ב)(9) לחוק העיקרי, כנוסחם ערב יום התחילה, ימשיכו לחול עד יום ד' באלול התשע"ג (10 באוגוסט 2013), על יועץ השקעות שהחזיק כדין בחברה המנפיקה תעודות סל, ערב פרסומו של חוק זה; לעניין זה –
- "החוקה" – כהגדרתה בחוק העיקרי;
- "תעודות סל" – כהגדרתן בחוק העיקרי כנוסחו ערב יום התחילה.

ד ב ר י ה ס ב ר

- סעיף 9 סעיף 30(א) לחוק מונה את עבירות המשמעת. בהתאמה לתיקונים המוצעים לסעיפים 7 ו-8 לחוק (בסעיפים 3 ו-4 להצעת החוק) ולהוספת סעיף 20 לחוק (בסעיף 7 להצעת החוק) מוצע למחוק מרשימת עבירות המשמעת שבסעיף 30(א) לחוק אי-עמידה בתנאי סעיפים 7(א)(6) ו-8(א)(6), שכאמור מוצע לבטלם, ולהוסיף במקום האמור עבירת משמעת של הפרת הוראות סעיף 20 המוצע. משמעות התיקון המוצע שיהיה ניתן להעמיד לדין משמעת בלי רישיון שעסק במקצוע בהתאם לרישיון שבידו בלי שערך ביטוח כנדרש לפי סעיף 20ג20.
- סעיף 10 סעיף 38 לחוק קובע רשימה של הפרות שבגינן רשאי יושב ראש הרשות להטיל קנס אזורי. מוצע להוסיף לרשימה זו גם בעל רישיון העוסק במקצוע בהתאם לרישיון שבידו בלי שהוא מבוטח בביטוח כנדרש לפי סעיף 20ג20. ויודגש – בעל רישיון שהתלה את רישיונו, אינו חייב בעריכת ביטוח ולפיכך לא יראו אותו לעניין זה כמי שעסק בלא ביטוח כאמור.
- סעיף 12 מוצע לקבוע כי תחילתו של החוק המוצע תהיה בתום 90 ימים ממועד פרסומו (להלן – יום התחילה), וזאת כדי לתת לבעלי הרישיון, ולמי שמבקש להיות בעל רישיון שהות להפגמת התיקונים המוצעים.
- עם זאת בכל הנוגע להחוקה בחברות המנפיקות תעודות סל, מוצע לאפשר ליועצי השקעות שערב פרסומו של החוק המוצע החזיקו כדין בחברות כאמור, להמשיך ולהתנהל בהתאם להוראות החוק לעניין זה, כנוסחן ערב יום התחילה, וזאת עד יום ד' באלול התשע"ג (10 באוגוסט 2013). המועד האמור הוא גם מועד התחילה המאוחר ביותר שנקבע ביחס לחלק מהתאגידים הבנקאיים בהקשר של מכירת אמצעי שליטה בחברה מנהלת או במנהל קרן, במסגרת החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות וניגודי העניינים בשוק ההון בישראל (תיקוני חקיקה). התשס"ה-2005 (להלן – חוק בכר) (ראו סעיף 3(ט) לחוק האמור).
- דחיית התחולה ביחס ליועצי ההשקעות כאמור נועדה ליתן שהות למכירת החזקות למי שמעוניין להמשיך ולעסוק בייעוץ השקעות. התאמת הוראת התחילה להוראה שנקבעה בחוק בכר נעשתה לאור התכלית הזוהה של ההוראות, שתכליתן מזעור ניגודי העניינים על ידי הפרדת פעילות ייעוץ ההשקעות מהבעלות על נכסים פיננסיים.

